

1 Förslag slutlig version fastställd av RF-grupp
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11

12 **Regionpolitiskt program 2014-2018**

13

14 **MILJÖPARTIET DE GRÖNA I VÄSTRA**
15 **GÖTALAND**

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26 Det finns tre former av numrering i det här dokumentet som är till för att man
27 enklare ska kunna hänvisa i texten under diskussioner.

28 Sidnumrering

29 Radnumrering

30 Numrering av "Vi vill"-punkter. I det färdiga dokumentet är dessa i punktform
31 utan siffror. Siffrorna är bara för hänvisning.

32

33

1 **Välkommen till Miljöpartiet de gröna**

2

3 Vi vill föra en politik där vi lever inom naturens ramar, med insikt om vårt djupa
4 beroende av varandra. Denna solidaritet kan uttryckas trefaldigt:

5

6 Solidaritet med djur, natur och det ekologiska systemet

7 Solidaritet med kommande generationer

8 Solidaritet med världens alla människor.

9

10

11 **Tänk efter före**

12 Det vi gör nu ger effekt på både kort och lång sikt. Det är glädjande att de flesta

13 partier numera talar om miljösatningar så som utbyggnad av järnvägar. Men

14 fortfarande talar de samtidigt om att vi först måste bygga motorvägar, trots att

15 erfarenheterna visar att man inte lyckats att varaktigt bygga bort bilköer

16 någonstans i världen genom att bygga fler vägar. Nej, det räcker inte att börja

17 göra rätt man måste sluta göra fel också! Om vi byggersamhället fel i dag så

18 kommer det fortsätta att vara så, även för våra barn och barnbarn. De kommer

19 inte att ha någon realistisk möjlighet att göra ett annat och bättre val om de ärver

20 en klimatförstörande infrastruktur av oss. När man väl byggt en stad för biltrafik

21 så är det svårt att i efterhand förse den med en attraktiv kollektivtrafik.

22 Omställningen till ett hållbart samhälle behöver ske nu och det kräver en stark

23 grön kraft. Det finns många utmaningar men också möjligheter. Det här är våra

24 politiska idéer och förslag för en hållbar utveckling i regionen.

25

1 Lika rätt ger frihet åt alla

2

3 **Mångfald**

4 Alla människor har rätt att göra sin röst hörd och behandlas rättvist, oavsett
5 ålder, kön, sexuell identitet, funktionsnedsättning eller bakgrund. Dagens
6 mångfald är morgondagens styrka.

7

8 Regionen behöver bli bättre på att ge anpassad service åt minoritetsgrupper
9 genom bland annat god fysisk tillgänglighet och tillgång till information på flera
10 språk. Tillgång till professionell tolkning är en nödvändighet inom sjukvård och
11 myndighetsutövning.

12

13 All form av diskriminering är oacceptabel och utgör ett hot mot våra
14 demokratiska grundprinciper. Det finns sju stycken nationella
15 diskrimineringsgrunder. Genom kommittén för rättighetsfrågor ska dessa frågor
16 bevakas, mänskliga rättigheter värnas och en strategi utarbetas för att motverka
17 diskriminering i hela Västra Götaland. Ett annat utvecklingsområde för
18 rättighetskommittén är att ombesörja regionens skyldigheter och åtaganden
19 gentemot de nationella minoriteterna.

20

21 **Jämställdhet**

22 Det är långt kvar till Sverige är jämställt i praktiken. Miljöpartiet vill att Västra
23 Götaland ska arbeta aktivt för att åstadkomma konkreta resultat, exempelvis att
24 minska könssegregationen inom arbetsmarknaden. Vi vill öka andelen chefer och
25 ledare som är kvinnor och anser att det ska vara en självklarhet med lika lön för
26 lika arbete. Dessutom måste goda exempel uppmuntras och spridas.

27

28 Hälso- och sjukvården ska bedrivas utifrån individuella förutsättningar oavsett
29 kön, och mannen ska inte vara norm inom forskning och medicinska studier. För
30 att nå dessa mål måste vi medvetandegöra problematiken. Ett sätt är att utbilda
31 personalen i genusfrågor.

32

33 En av de viktigaste insatserna för att förebygga våld i nära relationer är att sprida
34 kunskap. Det är genom att synliggöra våldets orsaker liksom olika tänkbara
35 lösningar på problemet som förändringar blir möjliga. Den enskilt viktigaste
36 stödpersonen för en våldsutsatt är en professionell bedömare. Därför vill vi
37 långsiktigt öka tillgängligheten till psykologer och beteendevetare inom
38 primärvården. Samverkan med kvinnojourerna måste också förstärkas.

39

40 Skyddat boende är ett tillfälligt boende för våldsutsatta och deras barn som till
41 exempel snabbt behöver komma undan från en våldsam partner. En minoritet av
42 regionens 49 kommuner har egna jourlägenheter. Vi vill att regionen och
43 kommunerna utarbetar en gemensam strategi för att öka andelen kommuner
44 med sådana lägenheter.

45

46

1 **Folkhälsa**

2 Satsning på folkhälsa är en investering för framtiden då det förebygger sjukdom
3 och ger människor ökad livskvalitet. Det är grunden för en stark region. Att
4 minska sociala och ekonomiska klyftor mellan människor är en del i arbetet för
5 bättre folkhälsa, liksom att satsa på tidiga insatser för barn och unga i olika svåra
6 situationer. Fysisk aktivitet på recept, FAR, är en godkänd behandlingsmetod i
7 Västra Götaland, men arbetet behöver utvecklas och få en bättre uppföljning.

8
9 Folkhälsoarbetet är allas vårt gemensamma ansvar i en värld där vi bryr oss om
10 varandra. Folkhälsoarbetets förebyggande funktion är ett viktigt och förenande
11 ansvar mellan alla som jobbar inom regionens verksamheter, oavsett om det
12 handlar om regionutveckling eller hälso- och sjukvård.

13
14 Regionen har antagit en handlingsplan för jämlik hälsa som både region och
15 kommuner ska arbeta utifrån. Här kan vi också öka samverkan med den sociala
16 ekonomin. Den psykiska ohälsan och det suicidpreventiva arbetet är områden
17 med stor förbättringspotential. Därför bör regionutvecklings- och hälso- och
18 sjukvårdsnämnderna få särskilda utvecklingsuppdrag.

19
20
21 **Miljöpartiet vill att:**

- 22
23 1. invånare som söker kontakt med Västra Götalandsregionen ska kunna få
24 information på fler språk än talad och skriven svenska
25 2. auktoriserad tolk finns att tillgå vid kontakter med hälso- och sjukvården
26 3. regionens personal ska utbildas i mänskliga rättigheter, lika rätt och
27 mångfald
28 4. det finns minst en HBTQ- certifierad vårdcentral i varje sjukvårdsområde
29 5. Lundströmmottagningen som utreder könskorrigeringar ska nå
30 vårdgarantimålen för besök och utredning på samma vis som alla andra
31 vårdavdelningar
32 6. det material som regionen tillhandahåller inom föräldrautbildning
33 genomsyras av ett genusperspektiv
34 7. språkkunskaper ska räknas som en merit för all personal
35 8. folkhälsoarbetet ges ökade resurser eftersom det är en investering för
36 individ och samhälle
37
38

1 Regionens personal

2

3 Arbetsmiljö

4 Västra Götalandsregionen är en av Sveriges största arbetsgivare med ca 50.000
5 anställda, de flesta inom vårdsektorn. Täta och snabba förändringar, avsaknad av
6 delaktighet och ibland obalans mellan krav och resurser har inom många
7 verksamheter medfört stora påfrestningar och orsakat stressrelaterad ohälsa,
8 personalomsättning och sjukskrivningar. För att Regionen skall kunna vara en
9 attraktiv arbetsgivare och behålla och rekrytera kompetent personal är
10 arbetsmiljön, framförallt den psykosociala, en avgörande framtidsfråga.
11 Förändringar skall i framtiden genomföras med inflytande från personalen och
12 takten skall möjliggöra verklig delaktighet på alla nivåer, de anställda skall också
13 ges tid att anpassa sig mellan förändringarna.

14

15 Hierarkier behöver brytas ned och delaktighet, ansvar och befogenheter tydligare
16 och i utökad omfattning föras ut till de enskilda arbetsplatserna. Regionens
17 ledare skall ha en inkluderande syn på sitt ledarskap och kompetensutveckling
18 för ledare skall vara en självklarhet. Arbetsmiljöfrågorna skall i framtiden ha hög
19 prioritet och varje verksamhet skall ha genomtänkta arbetsmiljöplaner, med
20 fokus på främjande och förebyggande insatser. Den anställdes rätt till fritid ska
21 respekteras och personalen ska inte bli störd när den är ledig. Det är även viktigt
22 att regionen tar ett övergripande ansvar för att utbilda chefer och skyddsombud i
23 arbetsmiljöfrågor. För att förebygga ohälsa ska arbetstiden göras rökfri.

24

25 Lönearbetstiden

26 Den moderna människan kan uppleva bristen på tid som ett av sin vardags
27 största problem. Dagens system där människor blir sjuka av för hög
28 arbetsbelastning medan andra människor mår dåligt av arbetslöshet är ett
29 resursslöseri. Därför har vi det långsiktiga målet att alla ska få en normalarbetstid
30 på 35 timmar i veckan med förhoppningen att undvika stress och sjukskrivningar.
31 Vi vill ta bort delade turer och arbeta fram olika arbetstidsförkortningsmodeller.

32

33 Personalfrämjande åtgärder

34 Företagshälsovården är en viktig del av folkhälso- och personalfrämjande arbete.
35 Den har fått en allt större betydelse då man på arbetsplatser gjort
36 personalminskningar och därmed ökat stressen. Ett hälsofrämjande arbetssätt
37 ska finnas i alla regionens verksamheter. En konkret åtgärd är att erbjuda
38 friskvård på arbetstid för de anställda.

39

40 Kompetens

41 Regionen har blivit bättre på att tillvarata medarbetarnas kompetens, till exempel
42 den kompetens som finns hos de med utländsk utbildning, men mer finns att
43 göra. Vi behöver dels fortsätta erbjuda människor en snabb kompletterande
44 utbildning, dels hitta nya vägar att tillvarata de arbetssökandes faktiska
45 kompetens. När en person söker arbete bör flerspråkighet och kunskap om flera
46 kulturer ses som en merit. Kompetens handlar också om att se individers

1 kunskap oavsett yttre egenskaper. Miljöpartiet har medverkat till att införa betald
2 specialistutbildning för sjuksköterskor. Detta arbete ska fortsätta och stärkas. För
3 Miljöpartiet är det självklart med lika lön för lika arbete.

4

5

6

7 **Miljöpartiet vill att:**

8

- 9 1. Det långsiktiga målet är att sänka normalarbetstiden till 35 timmar
- 10 2. regionens anställda ska ha rätt till heltid och möjlighet till deltid
- 11 3. regionen arbetar fram olika arbetstidsförkortningsmodeller
- 12 4. kompetensförsörjningen säkras och övertidsarbete undviks
- 13 5. Utveckla modeller som underlättar för äldre att arbeta kvar
- 14 6. flerspråkighet ska ses som en merit vid anställning
- 15 7. regionens alla anställda erbjuds friskvård under arbetstid
- 16 8. en särskild satsning görs för att nå jämställda och jämlika löner
- 17 9. avveckla stafettläkarsystemet
- 18 10. Personalens meddelarfrihet stärks
- 19 11. stärka kvinnors möjligheter att bli chefer och ledare
- 20 12. stärka människor från de nationella minoriteterna samt de med
21 utomeuropeisk bakgrund att bli chefer och ledare

22

23

1 Regional utveckling

2 Regional utveckling för välfärd och hållbar utveckling

3 Regionens stöd till näringslivsutveckling, infrastrukturplanering, fördelning av
4 EU-stöd och ägaransvar för kollektivtrafiken måste styras till miljösmarta
5 lösningar. Sambanden mellan miljöstrategiska satsningar och ekonomisk
6 utveckling är starka och det är nödvändigt att vi tänker långsiktigt.

7
8 Genom kloka politiska beslut underlättar vi för människor att välja miljö- och
9 klimatsmart, samtidigt som vi gynnar framtidens näringsliv. Ett näringsliv som
10 behöver göras både grönare och bredare för att klara framtidens
11 hållbarhetsutmaningar.

12
13 Utsläppen av växthusgaser måste därför minska och IPCC:s rapporter ligga till
14 grund för politiska beslut. De växande klyftorna är ett tydligt tecken på att
15 utvecklingen inte är socialt hållbar. För många är ett meningsfullt arbete med
16 trygga anställningsförhållanden en av de viktigaste faktorerna för ett gott liv.

17 18 Gröna näringar och miljö ger jobb

19 Att människor kan försörja sig är en grundbult i en positiv utveckling för
20 regionens utveckling. Tjänsteutvecklingen är viktig men regionen behöver också
21 fokusera på industripolitiken. Tillverkningsindustrin, samt forskning- och
22 utveckling behöver flytta fokus från ohållbara till hållbara lösningar. Inom
23 transportsektorn ska vi gå från privatbilism till kollektiva transportlösningar. Det
24 gäller att Västra Götaland hänger med i den utvecklingen. Den regionala
25 budgeten ska styras mot en tydlig prioritering av klimatsmart teknologi och
26 energieffektiva transportlösningar. Vi vill prioritera utvecklingen av biogas i
27 Västra Götaland.

28
29 Satsningar på industri kring fossilfri energi är en framtidsbransch. Det finns
30 många områden som bör utvecklas. Biogasproduktion baserad på restprodukter
31 från jord- och skogsbruk och hushåll ger såväl miljömässiga som ekonomiska
32 fördelar och ska självklart användas i regionens bilar och bussar. Produktionen
33 ger miljöfördelar, jobb och teknikutveckling, som leder till en positiv utveckling
34 för Västra Götaland. Sol, vind och vågkraft är också självklara delar i en hållbar
35 regional utveckling.

36
37 Miljöstrategiskt arbete ger många gröna jobb. Runt om i världen föreslås gröna
38 investeringsprogram för klimatet och jobben. Vi behöver sådana investeringar i
39 Västra Götaland också. När Västra Götalandsregionen upphandlar är det viktigt
40 att det görs på ett sätt så att även mindre företag kan lägga anbud. Att samverka
41 med den sociala ekonomin är ett sätt att nå målen om etisk och ekologisk
42 upphandling.

43 44 Modern infrastruktur i hela Västra Götaland

45 En grön infrastrukturpolitik är att välja bort ohållbara infrastruktur- och
46 trafikprojekt för att möjliggöra byggandet av hållbara trafiksystem. Miljöpartiet

1 vill att regionen med kraft förverkligar regionfullmäktiges beslut om att
2 infrastrukturinvesteringar ska vara hållbara. Det innebär att ohållbara satsningar
3 på expansion av vägnätet prioriteras bort för att ge ekonomiskt utrymme för
4 järnväg, trafiksäkerhets- och framkomlighetsåtgärder, gång- och cykelvägar och
5 investeringar i sjöfart. Slussarna i Trollhättan måste renoveras.

6
7 För att hushålla med begränsade resurser och för att föra över miljöfarliga
8 godstransporter från vägarna samt utveckla kollektivresandet är det klokt att
9 investera i underhåll och upprustning av befintliga järnvägar och industrispår.
10 Det är också viktigt att satsa på det finmaskiga vägnätet såsom att tjälsäkra de
11 mindre vägarna. Den spårburna trafiken som är den mest energieffektiva bör
12 utvecklas. Vi vill att regionen tar ett ansvar för att utveckla
13 kombinationslösningar för logistik mellan järnväg och väg.

14
15 Cykel är ett miljövänligt och folkhälsofrämjande transportmedel inom såväl tätort
16 som på landsbygd. Längre cykelstråk är dessutom viktigt för turismens utveckling
17 och byggande av så kallade supercykelvägar, cykelvägar som ger möjlighet för
18 höga hastigheter, bör byggas. Cyklar ska kunna tas med på alla regionens tåg.

19
20 När det gäller järnvägen krävs lösningar som fungerar för lokal, spårbunden
21 trafik, pendeltrafik, gods och långväga trafik. Idag konkurrerar dessa om
22 utrymmet på spåren och de olika hastigheterna ger ett otillförlitligt tågssystem.
23 Miljöpartiet vill ha en modern tåginfrastruktur där lokal, regional, nationell och
24 internationell tågtrafik ges goda förutsättningar att fungera samlat. Vi vill bygga
25 bättre järnväg mot Norge, Köpenhamn och Stockholm. På kort sikt handlar det
26 om fler spår och ökad kapacitet. På lång sikt vill vi ha höga hastigheter på tågen
27 mellan de största städerna så att Västra Götaland är fortsatt konkurrensförmåligt i
28 ett internationellt perspektiv och för att kunna minska flygresorna på medellånga
29 avstånd. Vår vision för framtiden är att Kastrup blir en naturlig punkt för
30 långväga internationella flygresor och att tåg blir konkurrenskraftigt för fler resor
31 inom Europa.

32
33 Vi behöver samtidigt satsa på existerande pendelsträckor såsom
34 Kinnekullebanan, nuvarande Boråsbanan, Bohusbanan, Alependeln, Älvsborgs-
35 Viskadalsbanan samt på nya sträckor. För de undertrafikerade och
36 nedläggningshotade banorna som Lysekilsbanan, Dal- Västra Värmlands Järnväg
37 (DVVJ) och Karlsborgsbanan krävs engagemang och insatser för att de ska kunna
38 bidra till en hållbar regional utveckling.

39 **Livsmedelssäkerhet och varsamt jord- och skogsbruk**

40 Vi måste säkerställa livsmedelsproduktionen i Västra Götaland inom jordbruk
41 och marina näringar. Vi lever i en värld där jordbruksmarken minskar och
42 befolkningen stadigt ökar. Därför behöver vi skydda jordbruksmark och
43 dricksvatten. Vi behöver minska köttkonsumtionen kraftigt, öka andelen
44 ekologiska livsmedel och välja matsedel efter säsong för att minska våra
45 ekologiska fotavtryck.

46
47

1 Genmodifierade livsmedel är inte lösningen på världens matförsörjning.
 2 Ekologiskt jordbruk kräver något större arealer, men ger på lång sikt en bättre
 3 ekonomisk, ekologisk och social utveckling, såväl i Västra Götaland som i resten
 4 av världen. Ett varsamt jord- och skogsbruk i Västra Götaland ger ett öppet och
 5 varierat landskap, tryggar vår livsmedelsförsörjning och energiförsörjning samt
 6 bidrar till den biologiska mångfalden. Det ger också stora möjligheter till
 7 företagande, utveckling av turistnäringen och bättre livskvalitet. Regionens
 8 naturbruksgymnasier har en viktig roll i att gå före och visa hur ett varsamt jord-
 9 och skogsbruk är möjligt.

11 **Schyssta krav i offentlig upphandling**

12 Genom att vara medvetna och envisa konsumenter med miljö-, socialt och etiskt
 13 ansvar högt upp på agendan, ska vi göra skillnad när vi handlar med skattemedel.
 14 Att ta ansvar genom att handla upp av sociala företag som anställer människor
 15 som annars står långt från arbetsmarknaden är också ett sätt att stärka hela
 16 Västra Götaland. Efter att upphandlingar genomförts gäller det att miljömässigt
 17 och etiskt försvarbara produkter och tjänster också används. Regionen har också
 18 ett arbetsmiljöansvar vid upphandling av tjänster.

20 **Livslångt lärande och nya livschanser**

21 När arbetsmarknaden förändras är det nödvändigt för människor som mister
 22 jobbet att få möjlighet att skola om sig. Kunskap och bildning är nyckeln till
 23 personlig utveckling och ett allt viktigare medel för att stå stark i en internationell
 24 konkurrens. Folkhögskolor och studieförbund kompletterar den allmänna skolan
 25 på ett ypperligt sätt och ger människor nya livschanser. Regionens
 26 naturbruksgymnasier är en säker väg till arbete och ska förutom att utbilda också
 27 bidra till utveckling av landsbygden och till att stärka miljöarbetet i regionen. Vi
 28 ser positivt på lärlingsplatser. Validering är ett viktigt verktyg för att kunna ta
 29 tillvara människors kunskaper för den som inte har dokumenterade betyg att visa
 30 upp.

32 **Leva, bo och arbeta**

33 Urbanisering och förtätning av städer är en global trend men samtidigt känner
 34 många människor samhörighet med naturen och ett behov av miljön för
 35 återhämtning. Naturområden ger livskvalitet och är också en del av landsbygdens
 36 utvecklingskraft, bland annat som grund för turistnäringen. Stad och land är
 37 beroende av varandra, inte bara genom livsmedel och energiproduktion, och det
 38 är dags att människor i storstad och på landsbygd formar sin framtid tillsammans
 39 - genom ett hållbart kontrakt mellan stad och land. Städer och tätorter i Västra
 40 Götaland bör planeras mer yteffektivt så att det blir mindre tryck på exploatering
 41 av grönområden och jordbruksmark.

42
 43 En regionförstoring innebär förbättrade kommunikationer som leder till en större
 44 arbetsmarknad och bättre förutsättningar för både individ och företag. Därmed
 45 knyts också stad och land närmare varandra. Det finns ekologiska och sociala
 46 följder med regionförstoring. Miljöpartiet ska vara ett ledande parti för att hitta
 47 lösningar för detta. Vi vill att teknikutvecklingen ska användas mer aktivt för att

1 de som pendlar ska kunna arbeta och studera hemifrån i högre utsträckning. Vi
2 vill ha en region med fler kärnor, inte bara en.

3

4 **IT-strategi**

5 Bredbandsutbyggnaden är oerhört viktig för att företagande och vardagsliv ska
6 fungera i regionen. Idag finns bredband där det är kommersiellt lönsamt för
7 privata företag att bygga ut bredband samt där man går in med offentliga medel,
8 men tillgången till snabb digital kommunikation är en förutsättning för att
9 människor och företag ska kunna utveckla sina idéer och drömmar. Utbyggnad av
10 fast bredband ska därför prioriteras. Utbyggnaden av trådlös kommunikation
11 ökar ständigt och det finns en oro för vad det har för effekter på människa och
12 miljö på längre sikt. Denna oro ska mötas med kunskap och respekt.

13

14 IT bidrar och kommer än mer att bidra till att göra livet enklare och säkrare inom
15 hälso- och sjukvården. Inte minst för patienter med behov av daglig tillsyn
16 kommer e- hälsa att leda till bättre vård än tidigare. Insatserna minskar också
17 transporter och är därmed en investering för bättre miljö. Utvecklingen på IT-
18 området ska också nyttjas bättre av våra egna kulturverksamheter. Respekten för
19 den enskildes integritet ska vara vägledande vid beslut om IT- system.

20

21 **Miljöpartiet vill att:**

22

- 23 1. regionen ska prioritera utbyggnad och upprustning av järnvägsnätet
- 24 2. en strategi för ökat entreprenörskap med hållbarhetsfokus ska utarbetas
- 25 3. tillgången till alternativa bränslen förbättras i hela regionen
- 26 4. inga nya motorvägar byggs i Västra Götaland
- 27 5. cykelvägar ska ges hög prioritet i regionens arbete med
28 infrastrukturplaner
- 29 6. regionen ställer miljömässiga, sociala och djuretiska krav vid upphandling
- 30 7. regionen blir Sveriges första Fair Trade - region
- 31 8. andelen ekologisk mat ska öka med målet 100 %
- 32 9. all upphandling av livsmedel är GMO- fri

33

34

35

1 Kollektivtrafikens utveckling

2 Viktig samhällsnytta

3 Miljöpartiet ser kollektivtrafiken, som består av tåg, spårvagn, buss, båt och taxi
4 som en viktig del i arbetet för bättre miljö, jämställdhet, folkhälsa och
5 trafiksäkerhet. Att fler ställer bilen gynnar både samhälle och individ. Därför är
6 det politikens uppgift att göra det enkelt och bekvämt att resa kollektivt. Den som
7 väljer att gå, cykla eller åka kollektivt ska gynnas. Kvinnor och låginkomsttagare,
8 ungdomar och äldre är mer beroende av kollektivtrafiken. Att politiken
9 prioriterar kollektivtrafiken blir därför också en fråga om att minska sociala
10 klyftor.

11
12 Många människor i Västra Götaland har inte tillgång till bil och är därför särskilt
13 beroende av en fungerande kollektivtrafik. Då måste man kunna lita på trafiken
14 och att politiken ser till att priserna hålls på en låg nivå. Biljettsystemet ska
15 utformas för att göra det enkelt att resa. För Miljöpartiet är kollektivtrafik inte
16 bara något som kan skötas på marknadsmässiga grunder eftersom den bidrar till
17 en stor samhällsnytta och service i hela Västra Götaland.

18
19 Den nya lagen som ger fritt tillträde för kommersiella aktörer behöver utvecklas
20 för att få starkare resenärsfokus. Samverkan mellan olika aktörer måste bli bättre
21 när det gäller biljetter och tidtabeller. Det är också viktigt att ha ett samarbete
22 med våra grannregioner kring trafik och biljettgiltighet över regionens gränser. Vi
23 vill ta tillvara nya innovationer bland trafikoperatörer, företag och föreningar.

24

25 Fördubbling

26 Miljöpartiet är det parti som vill och vågar välja bort vägsatsningar som ökar
27 person- och lastbilstrafik. Vi väljer i stället att satsa på busskörfält,
28 trafiksäkerhetsåtgärder, järnvägsspår och kollektivtrafik.

29

30 Trafikförsörjningsprogrammet ska vara styrande för kollektivtrafikens utveckling
31 i Västra Götaland och vi arbetar vidare för den fördubbling av resandet till 2025
32 och en ökad marknadsandel som sedan länge varit beslutat.

33

34 Vi står som parti bakom det västsvenska paketet som är en politisk kompromiss.
35 Som parti skulle vi allra helst vilja se att trängselskatter gick till utökad
36 kollektivtrafik i stället för till finansiering av infrastruktur som egentligen ska
37 finansieras av de statliga anslagen.

38

39 Hög attraktivitet

40 Turtäthet, restid, pris och pålitlighet är avgörande faktorer för att människor ska
41 välja att åka kollektivt. Fritidsresorna har ökat och det räcker inte att bara ha
42 turer morgon och eftermiddag måndag – fredag. Vi behöver trafik även sommar,
43 kväll och helg för att fler ska resa kollektivt.

44

45 Det behövs fler och bättre pendelparkeringar för dem som åker cykel eller bil en
46 del av sträckan och kollektivtrafik resten. För orter med väldigt få resande ska

1 konceptet med anropsstyrd trafik, där man anmäler sin resa i förväg, utvecklas.
 2 För områden med få resenärer behöver vi nya, effektiva och flexibla lösningar.
 3 Det kan till exempel handla om olika samåkningslösningar eller byabussar. Det är
 4 av stor vikt att man har en helhetssyn på resenärens hela resa, från dörr till dörr,
 5 och planerar därefter. Vi vill se ett bra basutbud på landsbygden samtidigt som vi
 6 storsatsar i de områden där många människor reser.

7
 8 Självklart ska cykel kunna tas med på regionens tåg och bussar på landsbygden.
 9 Vi vill också göra det möjligt att hyrcyklar ska kunna ingå i månadskortet, liksom
 10 att det ska vara självklart med hyrcyklar som anslutning på stationerna.
 11 Funktionella och attraktiva cykelparkeringar är viktigt.

12 13 **Minskad miljöpåverkan**

14 Kollektivtrafiken är en viktig aktör i omställningen mot ett fossilfritt samhälle. I
 15 våra upphandlingar ska vi ställa krav på fossilfria bränslen och ökad
 16 energieffektivitet. följa Så bidrar vi till den tekniska utvecklingen och utformar ett
 17 hållbart och fossilfritt transportsamhälle. Vi måste även ställa etiska och sociala
 18 krav i upphandlingen.

19 20 **Pröva nya finansieringskällor för utbyggd kollektivtrafik**

21 Att bo eller ha sin verksamhet i kollektivtrafiknära lägen är attraktivt. Det öppnar
 22 för nya finansieringsmöjligheter via exploateringsavtal, fastighetsavgifter och
 23 värdeåterföring. Vi vill därför ha en tydligare samverkan kring övergripande
 24 regionplanering. Trängselskatter ska också kunna beslutas regionalt och medlen
 25 användas för drift av kollektivtrafik.

26 27 **Miljöpartiet vill att:**

- 28
- 29 1. ett bra basutbud erbjuds i hela Västra Götaland och att turutbudet ökar
- 30 2. biljettpriserna ska hållas låga och enhetliga
- 31 3. biljettsystemet ska utformas för att göra det enkelt att resa
- 32 4. regionen tillför mer pengar för att förstärka kollektivtrafiken
- 33 5. betalssystemen ska ta full hänsyn till människors rätt till personlig
- 34 integritet
- 35 6. kollektivtrafiken ska vara fossilfri senast år 2025
- 36 7. vi når målet med fördubblingen av kollektivtrafiken till 2025 i Västra
- 37 Götaland
- 38 8. modernisera kollektivtrafiken genom fri tillgång till Wifi med bra täckning
- 39 på tåg och långfärdsbussar.
- 40 9. nya finansieringsformer prövas
- 41 10. det ska bli enklare att kombinera cykel och kollektivtrafik
- 42 11. kollektivtrafik på vatten utvecklas
- 43 12. det skall bli lättare att resa med kollektiva färdmedel till kulturaktiviteter,
- 44 kulturinstitutioner och turistmål i regionen
- 45
- 46

1 Miljö är förutsättningen för allt

2
3 För oss är hänsyn till vårt gemensamma jordklot grunden för vilka beslut som
4 politiken kan ta. Alla beslut får konsekvenser för utvecklingen i hållbar eller
5 ohållbar riktning. För att regionen ska bli en trovärdig aktör i arbetet för en
6 hållbar utveckling krävs mer konkret handling.

7 8 **Samverkan för framgång**

9 Vi måste utveckla det miljöstrategiska samarbetet mellan kommunerna och
10 regionen. Arbetet med den regionala klimatstrategin måste stärkas så att det blir
11 en del av regionens och kommunernas ledningsprocess. Systematik i styrning och
12 uppföljning är avgörande för hur vi lyckas påverka utvecklingen.

13 14 **Miljörevision ska genomföras**

15 Miljöpartiet vill att en miljörevision genomförs av regionens beslut och
16 verksamhet för att belysa vad som stödjer en ekologiskt hållbar utveckling.
17 Eftersom tillståndet i miljön försämras är det viktigt att vi snabbt börjar göra rätt.
18 Därför bör Den första miljörevisionen bör redovisa vilka beslut i regionen som
19 stödjer respektive motverkar minskad klimatpåverkan.

20 21 **Fossiloberoende region**

22 För att uppnå målen om begränsad klimatpåverkan måste energianvändningen
23 minska kraftigt samtidigt som satsningar görs på förnybar energi med låg
24 klimatpåverkan, som vindkraft, vågkraft och bioenergi. Vi har målet att regionen
25 använder 100 % förnybar energi i sin verksamhet. En bra början är att regionen
26 inför klimatkompensering på de egna resorna. Om- och nybyggnationer ska
27 också ha klimatsmarta lösningar som hög energieffektivitet och solceller på taket.

28
29 Vi vill att minskad klimatpåverkan och klimatanpassning ska vara återkommande
30 punkter på dagordningen i BHU, Beredningen för hållbar utveckling, som är den
31 beredning där kommunala och regionala företrädare möts för att diskutera frågor
32 som rör territoriet Västra Götaland.

33
34 För att bryta beroendet av olja måste transporter effektiviseras och ställas om
35 till förnybara bränslen. Mängden transporter måste minska och här har regionen
36 ett stort ansvar. För att klara klimatmålen krävs både ny teknik och ändrad
37 livsstil. Förutom transporter och energianvändning har livsmedelssektorn stor
38 klimatpåverkan, särskilt köttkonsumtion och livsmedelsfrakter.

39 40 **Hållbar konsumtion och upphandling**

41 Regionen ska främja produktion och konsumtion av ekologiska livsmedel såväl i
42 den egna verksamheten som i regionen som geografiskt område. Det behövs
43 tydliga mål och stöd för att regionens egna kök ska tillaga miljöanpassad kost.
44 Målet måste vara att 100 % av maten skall vara ekologisk och/eller
45 närproducerad. Naturbeteskött och lokalt producerat kött gynnar den regionala
46 utvecklingen och minskar miljö- och klimatpåverkan. I regionens verksamheter

1 används också mycket material och kemikalier som behöver ses över så att
2 produktion och användning blir både miljövänlig och etiskt försvarbart.

3

4 **En kärnkraftsfri region**

5 Vi vill att Västra Götalandsregionen även fortsättningsvis vara fri från
6 uranbrytning och kärnkraft. Kärnkraftsel ska heller inte användas. För
7 Miljöpartiet handlar detta om en ekonomiskt- och ekologiskt ansvarig
8 energiförsörjning, men också om vårt regionala ansvar för folkhälsa.

9

10 **Havet och sjöarna**

11 Miljön i våra kustvatten är påverkad i sådan omfattning att effekterna är synliga
12 för blotta ögat, med algblomning och bottendöd. Ål, vissa torskbestånd och flera
13 andra fiskarter är starkt hotade. Regionen ska bidra till utvecklingen av ett
14 långsiktigt hållbart fiske och ska genom upphandling skapa en marknad för
15 miljömärkta produkter från havet. Detta kan göras genom att inte servera
16 rödlistade fiskar i regionens restauranger. Det ska löna sig att fiska på hållbara
17 bestånd med minimal bifångst. För att långsiktigt säkerställa viktiga livsmiljöer
18 för marina organismer behöver stora arealer skyddas och fler maritima
19 naturreservat införas.

20

21 Insjöfisket är en viktig näring i Vänern och Vättern. Miljöpartiet vill att regionen
22 bidrar till en samlad hållbar fiskevårdsplan för de stora sjöarna i samverkan med
23 länsstyrelse och kommuner.

24

25 **Miljöpartiet vill att:**

26

- 27 1. regionen minskar sin klimatpåverkan så mycket och så snabbt som
- 28 forskarna menar är nödvändigt för att undvika enorma
- 29 klimatförändringar
- 30 2. en miljörevision genomförs för att bland annat redovisa vilka beslut i
- 31 regionen som motverkar en minskad klimatpåverkan
- 32 3. regionen strävar efter minskad köttkonsumtion genom vegetarisk mat
- 33 som standard med lokalproducerat och ekologiskt kött som
- 34 tillval/alternativ på sjukhus och skolor.
- 35 4. Västra Götaland ska fortsätta vara en region fri från kärnkraft och
- 36 uranbrytning
- 37 5. Västra Götalandsregionen ska ha en resepolicy som innehåller
- 38 klimatkompensation
- 39 6. fler marina naturreservat ska inrättas

40

1 Ett rikt kulturliv ger livskraft och glädje

2 **Kulturens positiva effekter**

3 Kulturen har ett egenvärde. Det ska läsas som alla människors rätt till upplevelse,
4 bildning och kreativ utveckling genom dels god tillgänglighet till ett
5 mångfasetterat kulturutbud av hög kvalitet, dels möjlighet till eget skapande.
6 Kultur har också en koppling till existentiella frågor och miljöbetingelser. Därtill
7 har kultur i alla dess former påvisade positiva effekter inom andra
8 politikområden såsom hälsa, skola, vård och omsorg, föreningsliv samt
9 besöksnäring. Kultur ska väcka lust och livsglädje men även vara ifrågasättande,
10 provocerande och en garant för yttrandefriheten. Alla måste få möjlighet att både
11 uppleva och utöva kultur. I ett grönt samhälle finns gott om mötesplatser, i alla
12 delar av regionen. Kultur på sjukhus har visat sig vara viktigt för tillfrisknande.
13 Här kan sjukhusbiblioteken som kulturbärare få en ny, utvecklad roll.

14
15 En grön kulturpolitik handlar om att föra kulturen närmare människan.
16 Utrymmet för fria kulturutövare och den fria scenkonsten ska öka. Den regionala
17 kulturens mötesplatser är betydelsefulla offentliga rum. De är öppna för alla och
18 viktiga markörer i ett demokratiskt samhälle. Tillgängligheten till dem ska vara
19 god vad gäller öppettider, handikappanpassning och information. Vi vill
20 möjliggöra för människor att digitalt, t.ex. via biobesök, kunna avnjuta
21 föreställningar från regionens kulturscener.

22 **Jämställd och jämlik kultur**

23 Alla har rätt att delta i kulturlivet. Barns tillgång till kulturupplevelser och eget
24 skapande ska inte vara beroende av föräldrars ekonomi och intresse. Miljöpartiet
25 värnar särskilt barnens rätt att vara aktiva inom kulturlivet. Bästa sättet att nå
26 alla barn är genom kulturaktiviteter i skola och förskola.

27
28
29 Det rådande mönstret inom kulturen är att män dominerar den konstnärliga
30 ledningen och gestaltningen och kvinnor utgör majoriteten av publiken.
31 Miljöpartiet anser att både av genus- och demokratiskäl måste denna ordning
32 brytas och kräver därför både god statistisk rapportering och tydliga krav på de
33 regionala kulturinstitutionerna. Ett aktivt publikarbete för att bryta gällande
34 publikmönster ska uppmuntras.

35
36 Västra Götaland har en rik och spännande historia. Kännetecknande har varit
37 både en fast förankring i det lokala och en öppenhet för nya influenser, antingen
38 det gällt innovativa tekniska nyheter eller möten med andra kulturer. Inte minst i
39 enlighet med denna tradition men också ur ett demokratiperspektiv vill
40 Miljöpartiet se att befolkningens sammansättning speglas i regionens kulturliv.
41 Dessutom ska internationellt kulturutbyte stödjas.

42
43 Västra Götaland är rikt på unika kultur- och naturupplevelser. Här finns
44 historiskt intressanta platser, en njutbar lokal matkultur och vackra
45 naturlandskap, vilket ger goda möjligheter att utveckla en berikande ekoturism.
46 Det innebär också att vi gör det mer attraktivt för invånarna att turista i sin

1 närmiljö.

2

3 Regionens folkhögskolor är viktiga aktörer och främjare av ett aktivt och brett
4 kulturliv. Genom att engagera kulturarbetare till sina program är de
5 betydelsefulla finansiärer till det fria kulturlivet vilket Miljöpartiet ser som
6 särskilt betydelsefullt.

7

8 **Hållbar turism**

9 Regionen har antagit utmaningen om att Västra Götaland långsiktigt ska vara
10 Skandinavien mest besökta, uppskattade och inkomstbringande turismregion.
11 Turistnäringen i Västra Götaland växer kraftigt. 2012 omsatte turismen i
12 regionen 35 miljarder kronor och sysselsatte fler än 23.000 personer. Antalet
13 gästnätter uppgick till 27 miljoner. Utvecklingen pekar på att fler kommer att ges
14 möjlighet att arbeta och försörja sig inom turismen i framtiden.

15

16 Besöksnäringen innefattar många gröna inriktningar som exempelvis natur-,
17 kultur- och maritim turism. Regionens utmaning är att vidareutvecklas som en
18 attraktiv besöksdestination med ett väl genomsyrat hållbarhetsperspektiv.

19

20 **Miljöpartiet vill att:**

21

- 22 1. kultur för barn och unga ska prioriteras
- 23 2. de regionala resurserna till barn och unga når alla delar av Västra
24 Götaland
- 25 3. samarbetsavtal upprättas med kollektivtrafiken så att skolbarn har fria
26 resor till natur- och kulturaktiviteter
- 27 4. ersättningsnivån till kulturarbetare följer minst de ersättningsnivåer som
28 sätts av stat och kulturens centrumbildningar
- 29 5. fler män ska bli aktiva deltagare i kulturlivet
- 30 6. regionen verkar för ökad samverkan mellan kulturinstitutionerna och fria
31 kulturutövare
- 32 7. cykellederna rustas upp och utvecklas för att främja cykelturismen
- 33 8. det vid regionala turistsatsningar ska göras miljökonsekvensbeskrivningar
- 34 9. regionens kulturinstitutioner tillgänglighetsanpassas
- 35 10. regionens kulturverksamheter ska vara jämlika

36

37

1 **Hälso- och sjukvård för framtiden**

2 Miljöpartiets mål för en grön hälso- och sjukvård är att den ska vara
3 hälsofrämjande, jämlik och modern. Samspelet mellan fysiska, psykiska och
4 sociala faktorer utgör grunden för hälsa och sjukdom. Vården ska hålla god
5 kvalitet, fördelas efter behov och vara solidariskt finansierad. Patientens
6 självbestämmande och delaktighet är en viktig del av hälso- och sjukvården.

7
8 Dagens hälso- och sjukvård präglas till stor del av symptomlindring. Miljöpartiet
9 vill att en helhetssyn på människan och dess omgivning ska genomsyra hälso- och
10 sjukvården. För oss betyder det att hälso- och sjukvården måste se att det är
11 människor, inte diagnoser, som söker vård.

12
13 Vi vill att alla ska ha lika rätt till vård oavsett kön, ekonomiska förutsättningar,
14 sexuell identitet eller etnisk bakgrund. Med respekt för alla människors lika värde
15 är det en självklarhet att ingen ska behöva avstå vård i Västra Götaland. Detta
16 gäller också asylsökande och papperslösa.

17
18 Utvecklingen idag leder till att fler människor får förmånen att leva längre. Det
19 ställer krav på vården och samordningen mellan olika vårdformer, exempelvis
20 mellan primär- och akutvård och äldreomsorg. Människor med kända sjukdomar
21 ska tas in direkt till avdelning när de kommer istället för att behöva ligga och
22 vänta på akutmottagningarna. Sjukhusen ska också ges ökade uppdrag att
23 medverka i vården utanför sjukhusbyggnaderna. För att stärka
24 ambulanssjukvårdens medverkan i hemmet ska förvaltningarna slås samman till
25 en organisation.

26
27 För att klara framtidens utmaningar behöver vi ta tillvara det friska och satsa på
28 folkhälsa och förebyggande insatser. Ett sätt kan vara att utveckla regionens
29 vårdcentraler till hälsocentraler. Genom den tekniska utvecklingen kommer
30 patienter att kunna behandla sig själva i ökad utsträckning i framtiden. Det ger
31 ökad makt att påverka hur den egna vården utformas. Det är för oss också
32 självklart att individen ges möjlighet att få vårdas i hemmet.

33 34 **Privata aktörer och vårdval**

35 Om vård konkurrensutsätts är det viktigt att vård i egen och privat regi omfattas
36 av samma villkor. Vid upphandling av privat vård måste regionen kunna
37 garantera att människor får vård efter behov. Vårdföretagen ska ange i sin
38 bolagsordning att syftet är att bedriva hälso- och sjukvård med hög kvalitet
39 snarare än att ge vinst till aktieägarna. Överskott ska återinvesteras i
40 verksamheten. Vinstutdelningar och arvoden ska vara transparenta och lätta för
41 tillsynsmyndigheter att granska.

42
43 Anbudsunderlag bör formuleras så att små aktörer ska kunna vara delaktiga. Vi
44 tror att non profit- och idéburna verksamheter har en viktig roll i framtidens
45 hälso- och sjukvård.

46

1 Vårdval bygger på Lagen om valfrihet (LOV). I Västra Götaland finns det vårdval
 2 genom VG Primärvård och snart får vi ett rehabval, som gäller bland annat
 3 sjukgymnastik och arbetsterapi, genom breda partiövergripande överläggningar.
 4 Det har visat sig vara framgångsrikt och har gjort att den västsvenska modellen
 5 står sig väl i jämförelse med många andra vårdval i landet. Eventuella ytterligare
 6 vårdval bör därför också införas genom breda politiska överläggningar. På så vis
 7 får vi en långsiktighet i reformerna.

8
 9 Genom mer jämförelser med andra landsting och regioner kan vi skapa tryck på
 10 att vården ska ges efter behov och att ersättningsmodellerna gynnar ett
 11 hälsofrämjande arbete. Vårdvalen ska bejaka möjliga etableringar av till exempel
 12 äldrevårdcentraler eller centraler inriktade på neurologiska sjukdomar.

13 **Barn och ungas hälsa**

14 Samhället har ansvar för att tillsammans med föräldrarna skapa förutsättningar
 15 för att barn- och ungdomars hälsa och uppväxtvillkor ska vara goda.

16 Barnkonventionen ska följas i alla beslut som berör barn och unga.

17
 18
 19 För att förebygga hälsoproblem måste det läggas ökade resurser på förebyggande
 20 insatser, vilka ger större nytta ju tidigare i livet de ges. Tidiga insatser leder till
 21 minskade kostnader för samhället och minskat lidande för de yngre. Vid livets
 22 början och genom småbarnsåren har mödra- och barnhälsovården en viktig roll i
 23 stödet av föräldraskapet och genom att följa barnens utveckling och hälsa.

24
 25 Familjecentralerna behöver bli fler. De är en bra grund i det förebyggande
 26 arbetet. Där samverkar kommun och region kring barnfamiljen och erbjuder
 27 verksamheter såsom hälsovård, föräldrakurser, öppen förskola, råd och stöd.
 28 För utsatta familjer behövs särskilt föräldrastöd, exempelvis i form av
 29 spädbarnsgrupper. För skolbarnen är en väl utbyggd skolhälsovård en bra grund,
 30 liksom bra tillgänglighet för både killar och tjejer till ungdomsmottagningarna.
 31 Men det räcker inte.

32
 33 Vården måste lära sig att se barn med depression eller psykisk ohälsa, med
 34 otrygga uppväxtvillkor eller som har utsatts för våld och övergrepp. Dessa barn
 35 måste erbjudas rätt stöd och vård. Ett sätt kan vara att bilda särskilda team kring
 36 unga på vårdcentralerna med barnkunnig psykolog, läkare, sjuksköterska och
 37 kurator. Barnhabiliteringen har stor kunskap om barn med särskilda behov och
 38 möjlighet att ge stöd genom olika professioner. Kommunerna och regionens
 39 samverkan kring ungdomar med både psykisk och social problematik, behöver
 40 förstärkas. Ingen ska behöva hamna mellan stolarna. Politikerna ska bidra genom
 41 att ge bättre och tydligare uppdrag till vården.

42 **Närhet är tillgänglighet**

43 Den invånare som är sjuk ska ha rätt att få vården så nära som möjligt och för
 44 detta måste regionen och kommunerna ta ett ansvar. Vi vill att hälso- och
 45 sjukvården utvecklas utifrån de behov som finns lokalt. I hemmet, via
 46 sjukvårdsrådgivningen 1177 eller på vårdcentralen finns den naturliga kontakten
 47

1 med vården. Den vård man sällan har behov av behöver koncentreras till färre
2 ställen i regionen än i dag. Detta är en förutsättning för att vi ska ha råd att bygga
3 ut den nära hälso- och sjukvården. Vi vill undersöka möjligheterna att inrätta
4 närvårdsavdelningar. Detta för att det vid olyckor och hastiga försämringar av
5 sjukdomar alltid ska finnas en öppen dörr som tar emot. Den typen av
6 avdelningar kan bli verklighet genom att regionen och kommunerna samverkar
7 med varandra.

8
9 Vård och behandling för människor med missbruk ska utvecklas. För narkotika
10 gäller det att förena samhällets nolltolerans mot droger med ett
11 folkhälsoperspektiv för att förhindra utslagning, smittspridning och död.
12 Regionen ska stärka vård- och behandling för missbrukare, i samarbete med
13 kommunerna och andra myndigheter. Vi vill införa sprututbytesprogram i hela
14 Västra Götaland.

15 16 **Akutsjukvården**

17 Akutsjukvården står inför stora utmaningar. Ett växande tryck på sjukhusens
18 akutmottningar av patienter som i många fall inte behöver akutsjukhusets alla
19 resurser. Miljöpartiet vill utreda ett remisstvång för akutsjukvården samt ett
20 vidgat akutuppdrag för primärvårdens jourmottagningar, innebärande dygnet
21 runt- öppet. Därtill ska man kunna lägga in patienter för observation, till exempel
22 i samarbete med kommunal hälso- och sjukvård. Vi vill också ha en samlad
23 ambulansorganisation för att effektivt utnyttja resurserna och ha en god
24 tillgänglighet till ambulansvård i hela regionen.

25 26 **Ta tillvara det friska**

27 Den som varit sjuk behöver ibland stöd för att kunna bli återställd. Rehabilitering
28 är ett samlingsbegrepp för alla åtgärder av medicinsk, psykologisk, social och
29 arbetslivsriktad art som ska hjälpa den som är sjuk eller skadad att återvinna
30 bästa möjliga funktionsförmåga och förutsättningar för ett gott liv. Individen ska
31 själv ges större möjlighet att kunna påverka vilken form av rehabilitering som
32 passar. Närhet till natur har visat sig mycket positivt för tillfrisknandet. Genom
33 vårdvalet för primärvårdsrehabilitering hoppas vi successivt kunna utveckla och
34 stärka ett mer jämlikt utbud av rehabilitering i hela Västra Götaland.

35
36 Hälsan är central i en grön hälso- och sjukvårdspolitik. Vi vill att vårdcentralen
37 alltid ger möjlighet till hälsosamtal. Detta för att ge stöd för att kunna ta tillvara
38 det friska i den enskildes hälsosituation. Man ska också kunna få stöd och hjälp
39 med att kunna bli fri från all slags beroende. Folkhälsoarbetet får bäst resultat
40 när man arbetar på individnivå.

41 42 **Psykisk ohälsa**

43 Miljöpartiets politik för hälso- och sjukvården i stort är också den politik som ska
44 genomsyra vården för människor med psykisk ohälsa. Den uppdelning som
45 traditionellt funnits i synen mellan somatik och psykiatri har inte varit till gagn
46 för patienten. Inte minst då många med psykisk sjukdom drabbas av fysisk
47 sjukdom och vice versa. Enligt statistik vet vi att människor som tidigare

1 behandlats med psykiatrisk vård ges sämre somatisk slutenvård än människor
2 med tidigare somatisk vård. Det är inte acceptabelt och måste åtgärdas genom
3 tydligare mål och strategier. Vårdcentralen har också ett ansvar för den som mår
4 psykiskt dåligt. Alla ska ha rätt till rådgivning och behandling. Det kan förebygga
5 livskriser och motverka långvariga sjukdomsförlopp. Man ska också i samverkan
6 med vårdcentralen kunna bestämma mer kring hur den psykiska vården ska
7 utformas.

8 **Tandvård**

9 Tanderna är en del av kroppen och bör införas i ordinarie ersättningsystem. Så
10 länge de inte är det ska vården utformas utifrån att de som har störst behov ska
11 ges bäst förutsättningar för en god tandhälsa. Information om
12 abonnemangständerna ska förbättras. Skillnaderna i tandhälsa ska minska
13 genom förebyggande insatser i socioekonomiskt utsatta områden.
14

15 **Komplementärmedicin**

16 Många människor använder sig av komplementärmedicinska
17 behandlingsmetoder och har god hjälp av dem. I flera EU- länder är detta ett
18 naturligt inslag i hälso- och sjukvården. Vi anser att det ska ges samma möjlighet
19 som i dessa länder att använda sig av väl beprövade komplementära metoder.
20 Därför ska komplementärmedicinsk kompetens tillföras till regionens program-
21 och prioriteringsråd.
22

23 **Minskad miljöförstöring**

24 I dag vet vi att minskad miljöpåverkan leder till bättre hälsa.. Inom sjukvården
25 kan detta göras genom slutna lustgassystem, men också genom att byggnader,
26 logistik och transporter utformas för att ge så låg miljöbelastning som möjligt.
27 Energisparsatsningar visar också på att regionen har stora summor att tjäna på
28 ett mer aktivt miljöarbete på de stora sjukhusen.
29

30
31 Många läkemedel består av miljöskadliga kemikalier och hormonstörande ämnen
32 som påverkar vår miljö mycket negativt. Här i Västsverige är konsumtionen av
33 sådana läkemedel högre än i andra delar av landet. Regionen måste samverka
34 med kommunerna med för att minska skadeverkningarna på miljön när det gäller
35 utsläppen från sjukhusen. Fel bruk av mediciner kan vara farligt, vilket inte minst
36 visar sig för äldre där fallskador och andra komplikationer kan uppstå.
37

38 Utbredningen av antibiotikaresistens utgör också en stor fara för hälsan. Det är
39 därför en vinst både för miljö och för människor att inte skriva ut mer läkemedel
40 än vad som egentligen behövs. För patienter med många mediciner bör en
41 översyn göras regelbundet.
42

43 **Djurförsök är oetiskt**

44 Många landvinningar inom medicinhistorien har skett genom plågsamma
45 djurförsök. Utvecklingen har gjort att man i de allra flesta fallen kan undvika
46 djurförsök, och mycket forskning som görs på djur i dag, saknar medicinsk
47 relevans. Därför vill vi fasa ut djurförsök och där det sker, som i nödvändiga

1 medicinska syften, ska det göras så att djuren lider så lite som möjligt.

2

3

4 **Miljöpartiet vill att:**

5 1. den som har behov av hälso- och sjukvård ska få det så nära och så snabbt

6 som möjligt utan att märka av gränsdragningarna mellan regionen och
7 kommunerna

8 2. regionen ska kunna använda sig av komplementär vård och vårdgivare
9 där det finns evidens eller beprövad erfarenhet

10 3. sjukvården ska arbeta systematiskt med att minska avfall och läckage av
11 skadliga ämnen

12 4. använda alternativa forskningsmetoder som inte innefattar djurförsök

13 5. ungdomsmottagningarna stärks så att alla ges tillgänglighet till en
14 professionell rådgivning kring sociala frågor och till preventivmedel
15 genom tjej- och killmottagningar.

16 6. Tandvården ska utformas utifrån att de som har störst behov ska ges bäst
17 förutsättningar för en god tandhälsa

18 7. den totala förskrivningen av läkemedel i Västra Götaland ska minska till
19 en nivå som motsvarar riksgenomsnittet

20 8. ett sprututbytesprogram införs i hela Västra Götaland

21 9. papperslösa ska ha rätt till både akut och planerad vård

22 10. etableringar av rehabilitering med helhetssyn ska prioriteras

23 11. barn- och ungdomspsykiatri ges ökade resurser

24 12. ge ökade resurser till förbyggande arbete riktade till barn och unga

25 13. det ska finnas psykologer och annan beteendevetenskaplig personal på
26 vårdcentralerna

27 14. ett ökat fokus läggs på att tidigt upptäcka och därmed undvika psykisk
28 ohälsa hos barn och ungdomar

29 15. teknik, logistik och fordon inom sjukvården ständigt minskar sin
30 miljöbelastning

31 16. regionen utreder remisstväg till akutsjukvården, samt ett utvidgat
32 uppdrag för primärvården att jourmottagning dygnet runt

33 17. eventuella vinster återinvesteras i verksamheterna

34